

STÄNGDA DÖRRAR

Lokaljournalister om pressfrihetens
utmaningar valåret 2026

RSF REPORTRAR
UTAN GRÄNSER

I INNEHÅLL I

SAMMANFATTNING	1
INLEDNING	2
METOD OCH URVAL	3
KAPTITEL 1 Hot och hat	5
KAPTITEL 2 Kommunerna sluter sig	12
KAPTITEL 3 Desinformation och politiskt tryck oroar	15
KAPTITEL 4 Ekonomins hot mot pressfriheten	17
KAPTITEL 5 Ny teknik stöper om journalistiken	19
KAPTITEL 6 Könade trakasserier	21
KAPTITEL 7 Journalisternas syn på framtiden	24
KAPTITEL 8 Vad behöver nästa regering göra?	26

| SAMMANFATTNING |

Inför riksdagsvalet i september 2026 ville vi få en bild av hur lokaltidningsjournalister ser på pressfriheten i Sverige. Vi intervjuade 25 journalister över hela landet. Resultatet är en rapport som visar en svensk lokaljournalistik som fortfarande står stadigt, men som arbetar i ett allt svårare landskap. De 25 lokal- och regionaljournalister som ingår i vår undersökning beskriver en bransch där motståndet runt journalistiken ökar.

Tydligast syns det i offentligheten. 20 av 25 tillfrågade upplever att myndigheter och offentliga aktörer blivit mer slutna. 21 av 25 har under det senaste året varit med om att en myndighet försvårat tillgången till handlingar eller information. Handlingar dröjer. Dokument maskas. Kostnaderna ökar. Makthavare gömmer sig bakom kommunikatörer. Sverige var först i världen med offentlighetsprincipen. Nu gröps den ur. Droppe för droppe. Dörrarna till de offentliga handlingarna håller på att slutas.

För lokaljournalistiken är detta ett växande problem. När handlingar inte lämnas ut, intervjuer ersätts av mejlsvar och ansvariga hänvisar vidare, försvagas möjligheten att granska beslut som påverkar människors vardag.

Hot och trakasserier är ett annat tydligt spår. 16 av 25 tillfrågade uppger att de utsatts det senaste året. Det handlar om mejl, telefon och sociala medier, men också hot om stämning och kampanjer mot enskilda journalister. Flera säger att de inte låter sig stoppas. Men priset kan ändå vara högt.

Samtidigt finns en motståndskraft. Många beskriver stöd från arbetskamrater, modiga ansvariga utgivare och redaktioner där det fortfarande går att göra oberoende journalistik. Det redaktionella klimatet uppfattas som relativt stabilt. Problemet ligger alltså inte främst inne på redaktionerna. Det ligger runt dem.

Orosbilden är tydlig. 16 av 25 bedömer att pressfriheten har försämrats jämfört med för fem år sedan. 15 tror att den fortsätter att försämras. Högst bland hoten hamnar desinformation, propaganda, politisk påverkan, lagstiftning och hot om stämningar. Det handlar om ett informationssystem under press.

Ekonomi framstår inte som det mest akuta hindret. Men slimmade redaktioner, ägarkoncentration och färre lokala redaktioner gör journalistiken mer sårbar. AI kan underlätta granskningar, men gör det också lättare att fabricera falska nyheter och överösa redaktioner med material som måste kontrolleras. Det är nya problem som journalistiken måste hantera. Samtidigt ser vi samma tendens i Sverige som i många andra länder. Politiker och makthavare som skyller ifrån sig och drevar mot enskilda journalister. Detta måste tas på större allvar. Lokaljournalistiken behöver villkor som gör det möjligt att fortsätta granska även när någon helst vill slippa bli granskad.

De resultat och analyser som presenteras i rapporten ligger till grund för fem rekommendationer som vi på Reportrar utan gränser Sverige presenterar på sidan 26–27. Rekommendationerna riktar sig till den regering som tillträder efter valet och civilsamhället.

I INLEDNING I

Lokala journalister bevakar makten där människor bor. De granskar kommuner, skolor, vårdcentraler, företag och upphandlingar. De berättar om missförhållande, men också om vardagen i sitt samhälle. Om ett nytt bostadsområde som ska byggas eller handbollslagets seger mot grannkommunens lag. Ofta är det de dessa journalister som först ser förändringar och problem i samhället – långt innan de blir riksnyheter.

I en demokrati kan pressfrihet verka självklar, men förändringar sker ofta långsamt. Steg för steg. Genom hot, trakasserier och fördröjningar av utlämnanden av offentliga handlingar. Flera av svaren i vår undersökning pekar just på den typen av långsamma förskjutningar. Snarare framträder bilden av ett arbetsklimat som blir allt svårare. Om myndigheter och kommuner som långsamt sluter sig och att det reses fler hinder för att få ut offentliga handlingar. Sammantaget blir det en växande oro för pressfriheten. Den bilden behöver förstås i ett större demokratiskt sammanhang.

Artikel 19 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna slår fast att alla har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Den rätten omfattar inte bara rätten att uttrycka sig, utan också rätten att ”söka, ta emot och sprida information och idéer” genom alla medier och oberoende av gränser. ([Förenta nationerna](#))

Den formuleringen visar att pressfrihet är en mycket större fråga än journalisters arbetsro. Det handlar om medborgares rätt att få veta vad som händer. Utan tillgång till relevant, trovärdig information blir andra demokratiska rättigheter svagare. Det går inte att rösta informerat och det blir svårare att föra en seriös samhällsdebatt.

Samtidigt har det digitala informationslandskapet förändrats. Lokaltidningsjournalister behöver också tampas med desinformationskampanjer och hat på sociala medier. Plattformarna påverkar hur journalistik sprids. Internetstiftelsens valspecial 2026 visar att traditionella medier fortfarande är viktiga för politisk information, men att sociala medier spelar en stor roll, särskilt bland yngre väljare.

Det betyder att lokaljournalistiken verkar i ett svårare landskap än tidigare. Den ska granska makten, nå publiken, stå emot misstänkliggöranden. Men den ska också hantera digitala angrepp och samtidigt försvara sin trovärdighet. Den här rapporten ger en bild av vilka förutsättningar journalistiken har att lyckas göra det.

Sverige har starka lagar som skyddar medier och världens äldsta tryckfrihetsförordning. Men det finns uppenbarligen varningssignaler som behöver tas på allvar.

I METOD OCH URVAL I

Rapporten bygger på en enkät bland 25 journalister. De är verksamma i svensk lokal och regional press. Materialet samlades in mellan mars och maj 2026. Enkäten innehöll både fasta svarsalternativ och öppna frågor.

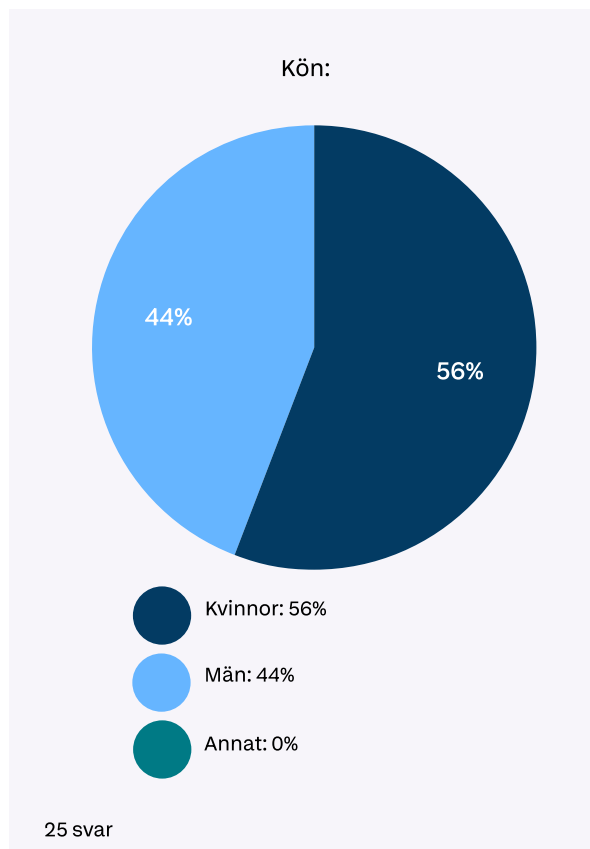
Frågeformuläret var uppbyggt i tre delar: bakgrundsdata, strukturerade frågor och öppna fördjupningsfrågor. Bakgrundsfrågorna användes för att sätta svaren i sammanhang, exempelvis utifrån kön, yrkesroll, erfarenhet, anställningsform, bevakningsområde och geografisk placering.

De strukturerade frågorna var utformade för att kunna sammanställas i antal och enkla frekvenser. De öppna svaren gav journalisterna möjlighet att beskriva egna erfarenheter och utveckla hur hot, påtryckningar eller förändrade arbetsvillkor faktiskt påverkar det journalistiska arbetet.

Den kombinerade metoden har flera fördelar. De fasta svarsalternativen gör det möjligt att se mönster i materialet. De öppna svaren gör det samtidigt möjligt att förstå vad siffrorna betyder i praktiken.

URVAL

Urvalet omfattar journalister från framför allt lokal och regional press. Journalisterna har kontaktats efter deras roll på redaktionen, men även i samråd med arbetsledare samt efter egna bedömningar. Bland redaktionerna finns tidningar från flera delar av landet, från Skåne och Blekinge till Värmland, Dalarna, Västmanland, Östergötland, Västerbotten och Västernorrland. Urvalet av län och tidningar har gjorts för att ge geografisk och redaktionell spridning inom lokal och regional press. Syftet är inte att jämföra länen med varandra, utan att fånga erfarenheter från journalister som verkar under olika lokala förutsättningar.

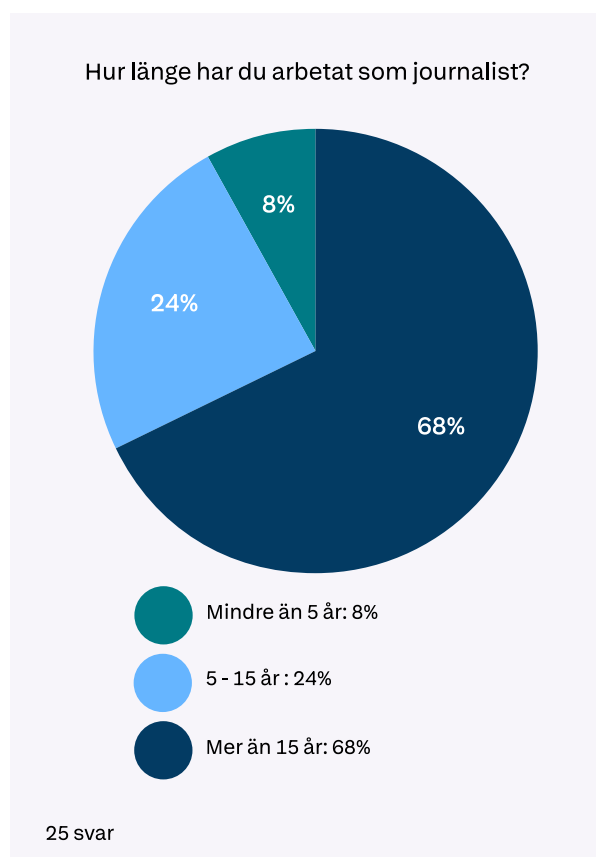

Av de 25 svarande är 14 kvinnor och 11 män. Många av de svarande har en lång yrkeserfarenhet. 17 av 25 har arbetat som journalister i mer än 15 år, 6 har arbetat i 5–15 år och 2 har arbetat kortare än 5 år. Samtliga svarande är fast anställda.

Det sistnämnda är en viktig begränsning. Rapporten kan därför inte jämföra villkoren för fast anställda och frilansjournalister, trots att frilansars arbetsvillkor är en central pressfrihetsfråga. Frilansperspektivet bör därför beskrivas som en lucka i materialet.

De flesta som svarat – 20 av 25 – är reportrar. Sju av dessa uppger att de jobbar som gräv- eller krimreporter. Två av de som svarat är chefredaktörer och tre stycken är ledarskribenter/politiska redaktörer, varav två jobbar för oberoende liberala tidningar och en för en socialdemokratisk tidning. De övriga är webbreportrar, allmänreportrar samt multireportrar och en jobbar deltid som fotojournalist.

Rapporten bör läsas som en kvalificerad lägesbild från ett begränsat men relevant urval. Det gör resultaten relevanta som underlag för en diskussion om pressfrihetens praktiska villkor inför riksdagsvalet 2026.

ANALYS AV SVAREN

När frågor tillät flera svarsalternativ har varje alternativ räknats separat. En journalist kan exempelvis ha uppgett både hot via sociala medier och hot via mejl eller telefon. Sådana svar ska därför inte alltid summeras till 25, eftersom samma person kan förekomma i flera kategorier.

De öppna svaren har analyserats tematiskt. Återkommande teman har identifierats i svaren, till exempel hot och trakasserier, myndigheters bristande öppenhet, digital säkerhet, könad utsatthet samt oro för pressfrihetens framtid. Den kvalitativa analysen används inte för att räkna exakta andelar, utan för att förstå hur journalisterna själva beskriver problemen.

ETIK OCH ANONYMITET

Frågorna rör delvis känsliga erfarenheter, såsom hot, trakasserier och självcensur. Sådana uppgifter kan vara svåra att gå ut med för den enskilda journalisten och för redaktionen. Därför har materialet hanterats med försiktighet.

Inga citat som kan identifiera en enskild journalist publiceras utan uttryckligt medgivande. Särskild försiktighet krävs vid svar som rör självcensur, arbetsgivare, ägare, annonsörer, politiker eller myndigheter.

I HOT OCH HAT I

”Vi ska klippa din tunga.” Med de orden hotades en journalist av en kriminell person. En annan reporter, i södra Sverige, berättar om när han och hans kollega jagades med yxa av tre nazister. Men, tillägger han, i vardagen är det oftare ett *”dra åt helvete och passa dig jävligt noga”*. Ett diffust, obehagligt telefonsamtal. Ett mejl. En provokation i sociala medier.

Stämningshot, uthängningar och återkommande trakasserier utgör inte alltid brott, men påverkar ändå arbetsmiljön och journalistikens frihet.

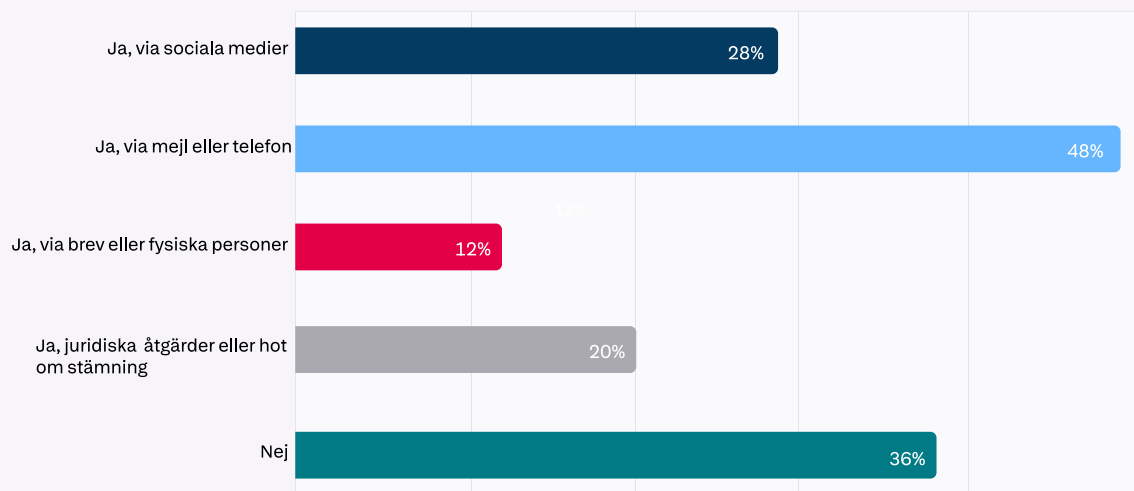
En majoritet – 16 av 25 – av de journalister som Reportrar utan gränser tillfrågade i undersökningen svarar att de hotats på något sätt det senaste året. Svaren visar att hoten mot lokaljournalister inte består av en enda typ av angrepp. De rör sig från direkta hot och aggressiva möten till juridiska markeringar, uthängningar, återkommande mejl och politiskt färgade drev

som påverkar rapporteringen. Tidigare undersökningar om hot och hat mot journalister i Sverige, visar att det är ett stort problem. Göteborgs universitet har gjort en serie undersökningar om detta, 2013, 2016 och 2019. I den senaste undersökningen, som gjordes tillsammans med Journalistförbundet, tillfrågades 5 000 journalister, varav cirka 30 procent svarade. Enligt undersökningen 2019 så uppgav 30 procent av journalisterna att de hade hotats det senaste året.

Vår enkät använder en annan metodik och gör inte anspråk på att beskriva situationen för hela journalistkåren i Sverige, utan för en mindre utvald grupp lokaltidningsjournalister.

Flera andra som vi intervjuade uppgav också att de utsatts för hot om stämning. En tidning i Mellansverige hotades med stämning av en våldtäktsdömd krögare som ville att en artikel skulle avpubliceras.

Har du under det senaste året utsatts för hot eller trakasserier som är kopplade till ditt journalistiska arbete?

En offentlig person i samma del av Sverige hotade med samma sak om tidningen inte tog bort en bild av en person. Flera journalister har dessutom sagt att företag hotat med indragna annonser eller att journalisters karriärer ska förstöras om de inte ändrar i sina texter.

En mindre andel – 3 av de 16 – som hotats, uppgav att de fått hot av en fysisk person eller via brev. En lokaltidningsreporter berättar att hon vid ett tillfälle skrivit om flera ras i en gruva som ledde till driftstopp. Journalisten och hennes kollegor vet att det är svårt att få kommentarer från anställda på bolaget. Hon går därför på ett offentligt informationsmöte.

Under mötet uppstår en konflikt när företrädare för bolaget misstänker att reportern spelar in delar av mötet i strid med de ordningsregler som satts upp. En platschef blir då aggressiv och säger att reportern ska lyda de instruktioner som ges. En annan företrädare för bolaget tillägger: *”Hoppas du kör försiktigt.”* Reportern beskriver situationen som ”jätteobehaglig” och hotfull och säger att hon förstår varför anställda inte vill prata med tidningen.

De allra flesta som har hotats uppger att de har fått bra stöd från sin arbetsgivare. I några fall har hoten lett till polisanmälan. I andra fall har polisanmälan inte gjorts. Några av de intervjuade säger att gränsdragningarna är svåra.

En reporter i södra Sverige som nyligen bevakade en rättegång berättar att en medlem i ett kriminellt nätverk tittade på honom och drog ett finger över sin hals. Journalisten säger att han inte uppfattade det som ett allvarligt hot och att det var meningslöst att anmäla detta eftersom han inte trodde att det skulle leda till en fällande dom.

VARDAGLIGA TRAKASSERIER

Flera journalister beskriver en gråzon mellan legitim kritik och systematiskt tryck. Det handlar om kommentarer, mejl, återkommande inlägg och personangrepp som var för sig kan se små ut, men som sammantaget blir en del av arbetsmiljön.

I mellersta Sverige berättar flera journalister också om problem som de inte betecknar som direkta hot, snarare trakasserier.

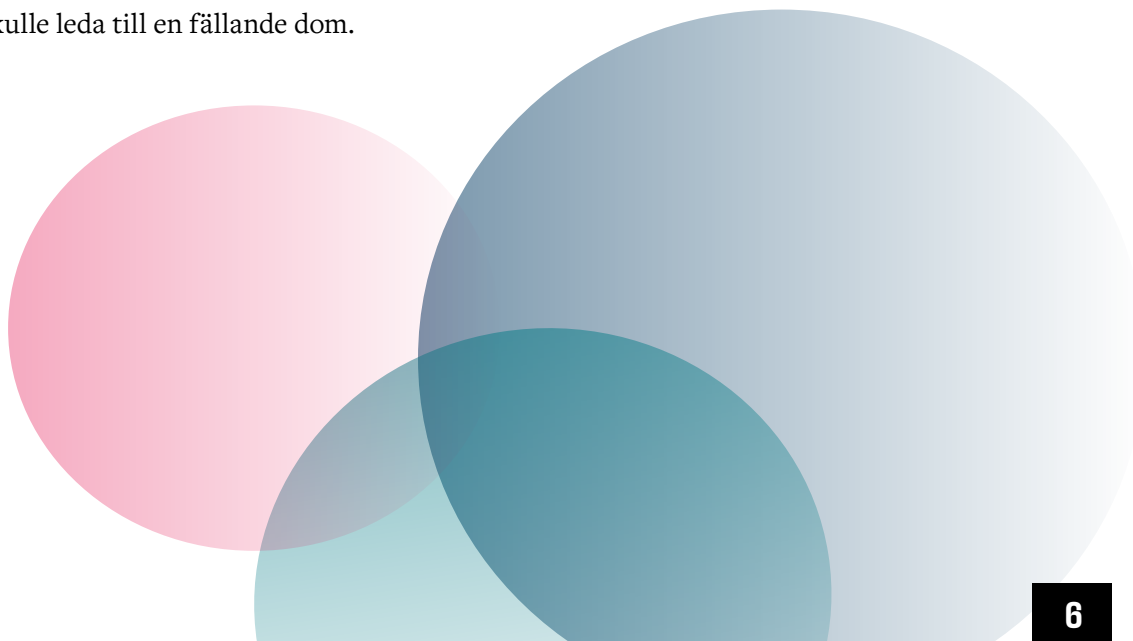
En riksdagsledamot gör dagligen inlägg på sociala medier och kritiserar ofta de lokala tidningarna.

Gefle Dagblads politiska redaktör Karin Bergkvist säger att det straffrättsligt inte handlar om hot men att svartmålningen är något hon måste förhålla sig till. Hon säger att en person ständigt mejlat henne...

”...om och om igen... fick jag höra hur tjock och ful jag är...”

”Det är inte heller hot, men det ligger i gränslandet. Men min chef kontaktade honom och han slutade sen.”

Karin Bergkvist tycker ändå att läget är bättre nu än för några år sedan då alternativa högermedier, som Avpixlat, hade sin storhetstid. Hon säger: *”Då hade man ju hela den här rasistsvansen efter sig. Vad man än skrev. Då fick jag hundratals mejl om hur dum och ful jag var.”*

”JAG HAR SOM JOBB ATT STICKA UT HAKAN”

Karin Bergkvist, politisk redaktör på Gefle Dagblad, berättar om när en anonym affischkampanj med hennes ansikte blev droppen som fick bågaren att rinna över och ledde till sjukskrivning.

Jag var sjukskriven för ett antal år sedan – det är länge sedan nu. Jag hade fått så mycket konstigt på internet och mejl. Men sen var det någon som hade tagit sig tid att sitta och göra sådana här planscher med en bild på mig och skrivit: ”typisk jävla henkärning”. Klippt ut bokstäver som på film och satt upp på anslagstavlor på stan. Det var definitivt en bidragande orsak till sjukskrivningen. Det blev liksom lite droppen. Det var under hela den där debatten om ”hen”.

Ibland märker man, när man pratar med goda vänner som jobbar med helt andra saker...

Det var inte alls länge sedan jag satt och pratade med min bästa vän och så säger jag, men gud, vad har jag fått för mejl här då?!

Och då är det någon som skriver ”du är så dum i huvudet”. Och så skrattade jag lite. Min vän säger, men seriöst, får du sånt där?

Ja, men det får väl alla, sa jag. Det blir lite normaliserat...

Är man opinionsjournalist – jag har ju som jobb att sticka ut hakan – så jag får tåla mycket. Jag tycker att folk får bli arga på mig. Jag tycker de får tycka att jag är puckad. Men de får ju inte... bete sig. Och det kan jag väl känna att det är lite så och så med ibland.

Men det är klart att det påverkar. Det är nog ganska många journalister som påverkas. Det är ju ett stressigt jobb, men det är också världens roligaste jobb. När man har jobbat länge så blir det en livsstil på något sätt. Jag skulle ju inte byta jobb, det skulle jag aldrig göra.

Karin Bergkvist, politisk redaktör på Gefle Dagblad. Foto: Victoria Champion, GD

HOTEN ETT ARBETSMILJÖPROBLEM

Mycket av den ilska som sägs, skrivs eller postas faller utanför straffrätten, men det påverkar ändå de anställda journalisternas hälsa och möjligheter att rapportera. Sociologen Oscar Björkenfeldt på Göteborgs universitet la 2024 fram en avhandling om nättrakasserierna mot svenska journalister. I sin avhandling skriver han att näthatet mot journalister inte främst bör förstås som en rad enskilda övertramp, utan som ett arbetsmiljöproblem och ett demokratiskt hot.

Studien som bland annat bygger på en enkät som skickades ut till 9 603 medlemmar i Journalistförbundet och besvarades av 3 042 visar att drygt 37 procent av journalisterna undviker viss rapportering och att drygt 48 procent anpassar sin rapportering för att slippa hat eller hot.

Oscar Björkenfeldts avhandling visar också att 18 procent av de som tillfrågats som hotats vittnar om negativa hälsoeffekter. Rättssystemet uppfattas ofta som otillräckligt, samtidigt som redaktioner tenderar att fokusera mer på fysisk säkerhet än psykisk belastning. Slutsatsen är att arbetsgivare behöver tydligare rutiner, starkare psykosocialt stöd och se näthat som ett angrepp på journalistikens autonomi.

I rapporten Virala hot mot demokratin (2026), från Institutet för Mediestudier, framgår det tydligt att nätattackerna mot journalister inte enbart sker från enskilda personer utan även är en konsekvens av utländska påverkansattacker för att destabilisera samhället. Journalister blir ofta måltavlor då deras beskrivning av verkligheten inte ligger i linje med vad som gagnar främmande stater, organisationer eller enskilda personer. I Institutet för mediestudiers rapport beskrivs det som att det nyss var en skam för en politiker att bli påkommen med en lögn eller osanning, i dag kan det i stället leda till att politikern hoppar på den enskilda reportern.

Det är mot bakgrund av detta som Reportrar utan gränser ställde frågan om journalisterna i vår undersökning undviker att rapportera om ett ämne på grund av hot eller hat. I vår enkät så svarar nästan alla, 21 av 25, att de inte gjort det.

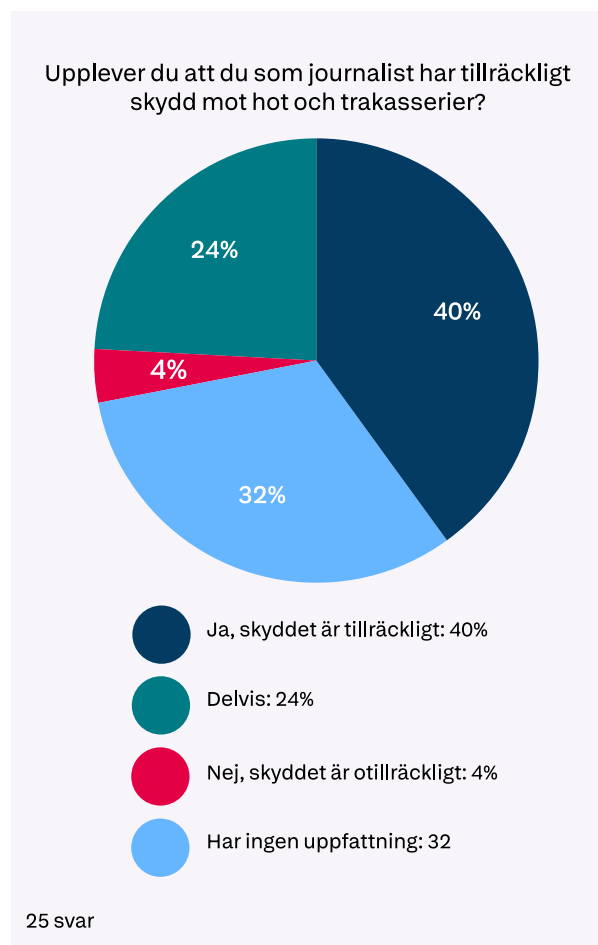
Resultatet bör tolkas med viss försiktighet. Att journalister inte säger sig ha avstått från rapportering betyder inte att hot och hat saknar påverkan. Frågan fångar framför allt den tydligaste formen av självzensur. Påverkan kan också vara mer subtil: att man formulerar sig försiktigare, undviker vissa uppföljningar eller drar en gräns redan innan ett ämne blir verkligt riskfyllt. Det kan dessutom vara svårt att se – eller ens medge – att hot har påverkat ens förmåga att göra sitt jobb.

En reporter i södra Sverige säger att han inte har låtit bli att rapportera på grund av näthat, men kommenterar det så här:

”Men, jag har heller aldrig varit i närheten av att avslöja ett nätverk. Jag har inte gått in i något som har varit riktigt farligt. Jag vet inte om jag skulle våga med tanke på alla mord. Jag vet inte om jag skulle våga avslöja något som skulle göra att jag får en 15-åring efter mig.”

HANTERING AV HOT OCH HAT

Våra intervjuer visar också att en majoritet av journalisterna är nöjda med hur arbetsgivarna hanterar hoten. Flera säger sig även få ett starkt stöd av kolleger och sina närmsta chefer. Det upplevs även som att tidningarna tagit hoten seriöst. Många tycker också att det finns ett starkt rättsligt skydd. Vi ställde följande fråga:

18 av 25 tillfrågade svarade att de uppfattar att de har – eller delvis har – ett tillräckligt rättsligt skydd mot hot och trakasserier. Sex personer uppgav att de inte hade någon uppfattning och endast en person ansåg att skyddet var otillräckligt.

Linda Lundin, Arbetarbladets chefredaktör, säger att säkerhetsarbetet på hennes redaktion förstärkts. *”Det började hända saker när Kim Wall mördades.”* Den svenska journalisten mördades 2017 i Danmark av en uppfinnare som byggt en egen ubåt.

Linda Lundin säger att det tidigare fanns en naivitet kring hur redaktioner tar sig an möten mellan journalister och intervjupersoner. *”Efter det införde vi att man var tvungen att kolla upp intervjupersonens bakgrund noggrannare. Man behöver utvärdera var man kommer att hamna och om det är tryggt och säkert att träffa den här personen.”*

Det har även skett andra förbättringar. Lina Lundin på den Bonnier News-ägda tidningen Arbetarbladet, som bevakar Norduppland och Gästrikland säger att de har trippelt skalskydd i dag. *”Det ställs höga krav inom hela Bonnier på att vi ska ha ett starkt skalskydd”.*

”JAG FÖRSÖKER INTE LÅTA HOTEN STYRA MITT ARBETE”

Krimreportern Anders Bergquist på BLT berättar med egna ord om hur hat och hot blivit en del av arbetet – men också vad som gör att han ändå fortsätter.

Jag har arbetat som krimreporter i över 35 år. Genom åren har jag varit med om några riktigt allvarliga hot. Jag har blivit jagad av tre nazister med yxa när jag och en kollega satt i en bil. En annan gång kom en man upp på redaktionen med en laddad pistol och ville prata med mig. Först trodde vi att jag var hans måltavla.

Jag pratade med honom och sa att jag kunde lyssna, men att jag först ville ta bort pistolen. Jag tog ur magasinet och kontrollerade att det inte fanns någon kula i loppet. Sedan lämnade jag vapnet till en kollega. Till slut blev situationen ganska odramatisk, men efteråt fick jag avlastande samtal via arbetsgivaren.

Det finns också vardagshoten. Jag är ofta ute på brottsplatser och bevakar rättegångar. Då händer det att personer säger att jag ska dra åt helvete eller passa mig jävligt noga. För några veckor sedan pekade en person mot mig i en rättsal och gjorde tecken för att skära halsen av mig. Jag polisanmälde inte det, eftersom bevisläget var svagt och jag inte kände allvarlig fruktan för min egen säkerhet. Men jag tog upp det med säkerhetsavdelningen.

Efter hoten från nazisterna hade jag skyddade personuppgifter i fem år. När jag kom hem efter yxjakten satt en papperslapp fastsatt med kniv i dörren. Där stod att de visste var jag bodde.

Jag försöker ändå att inte låta hoten styra mitt arbete. Folk får kalla mig saker i sociala medier. Jag tycker att yttrandefriheten ska vara stark, och journalister får tåla en del. Men rena hot är något annat.

Anders Bergquist, krimreporter. Foto: Privat

Det som betyder mest är att jag har haft modiga arbetsgivare, bra kollegor och ett rättssystem som tagit mina anmälningar på allvar. Poliser och domstolsväktare har ofta stått på min sida. De förstår journalistikens roll. Det stödet gör att jag kan fortsätta publicera sådant som många inte vill ha publicerat.

FORTSÄTTER PUBLICERA

Flera journalister i vår undersökning berättar att de tvingats bära larm. Andra vittnar om en våg av näthat och hot som de drabbats av efter publiceringar. Även om majoriteten av journalisterna som tillfrågats uppger att de hotats senaste året, uppger flera reportrar att de har en lugn arbetsmiljö. En journalist säger att det kan uppfattas som värre än vad det är.

”Det är inte så vanligt förekommande som folk tror, det upplever i alla fall jag. Folk kan vara irriterade och ifrågasätta publiceringar men jag har inte varit med om att man går på mig som person”.

En kriminalreporter i södra Sverige säger att han får ett par hot om året. Han förklarar det med att han skriver om kriminalitet och möter många sköra människor.

I Reportrar utan gränser pressfrihetsindex 2026 så ligger Sverige på plats 5 av 180 länder. Vi har en lång tradition av stark pressfrihet och hamnar ofta högt i jämförelse med andra länder. Vi har starka lagar som skyddar medier och journalister samt en relativt god ekonomi för medier.

Samtidigt ligger vi sämre till då det kommer till den indikatorn – säkerhet – som tittar på hot och hat mot journalister. Där har Sverige legat sämre till i flera år och i indexet 2026 ligger Sverige på plats 18 av 180 då det kommer till säkerhet för journalister och medier. Reportrar utan gränser skriver att risken för attacker mot journalister är låg, jämfört med många andra länder, men konstaterar att exiljournalister är hotade och kvinnliga journalister utsätts ofta för nättrakasserier.

En av kapitlets viktigaste slutsats är att lokaljournalister inte anser att de tystats. De kan fortfarande göra sitt jobb. Men hoten förändrar arbetets villkor. De leder till larm, säkerhetsrutiner, polisanmälningar, försiktigare kontakt med källor och ett ständigt övervägande av vad en publicering kan kosta.

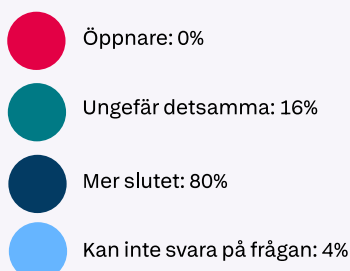
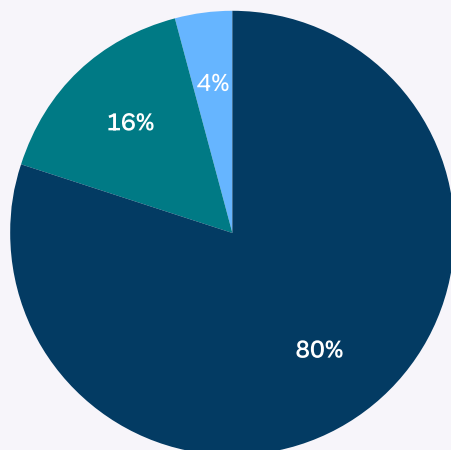
KOMMUNERNA SLUTER SIG

”Det obstrueras med att lämna ut offentliga handlingar. Det kan ta väldigt lång tid och ibland maskas det som inte borde maskas. Jag har överklagat flera gånger.”/Reporter i norra Sverige

En annan journalist, krimreporter, beskriver det som att polisen – och många andra myndigheter – stängt in sig bakom en grupp kommunikatörer. *”Tidigare kunde vi ringa förundersökningsledare direkt och fråga vad som hände. Nu är man hänvisad till en presskommunikatör. Det ser jag som en stor begränsning”.*

Det tydligaste resultatet i vår enkät är att lokala journalister upplever att myndigheter och offentliga aktörer, som till exempel kommuner, blivit alltmer slutna, jämfört med för fem år sedan. 20 av 25 anser detta då vi ställde frågan:

Hur upplever du myndigheters och offentliga aktörers öppenheten mot press och medier idag jämfört med för fem år sedan?

25 svar

I intervjuerna säger många att de ser växande problem i hur offentlighetsprincipen efterlevs och tolkas. En reporter säger att de ibland har tvingats visa legitimation för att få ut offentliga handlingar. Hon säger att om man *”snälltolkar det kan man ju tänka att de har väldigt mycket att göra”*.

Men hennes känsla är att kommunen inte vill lämna ut handlingarna, eller att de vill att de ska ta så lång tid att det tidningarna skriver om ska blåsa över.

En kriminalreporter vi intervjuat säger: *”Tidigare kunde jag ta del av en patientskaderapport när någon vårdades efter en trafikolycka eller skottlossning. Då gick det att ta reda på hälsostatus, ungefärlig ålder och kön, men det går inte i dag.”*

SVÅRARE ATT FÅ UT HANDLINGAR

En annan kriminalreporter, i södra Sverige, vittnar om att det blivit svårare att få förundersökningsprotokoll utlämnade och att det blivit svårare att få tillgång till information. 2024 begränsade hovrätten publicering av personuppgifter. Det medförde att nyhetsbyrån Siren, som serverar många lokaltidningar, inte kunde dela med sig av sitt material i samma omfattning som tidigare.

Reportern säger att de har full koll på vad som händer i tingsrätten inom sitt område, men att det blir svårare att hålla koll på om några från hans område begått brott i andra delar av landet. Nyligen begärde han ut handlingar från länsstyrelsen om ett ärende som rörde djurplågeri. Han fick då svaret att de inte tänkte skicka handlingarna digitalt utan skulle skriva ut filerna och skicka dem som brev. Tidningen skulle då tvingas betala för utskriften och portot.

Tina Enström, reporter och grävchef på Östgöta Correspondenten berättar att Region Östergötland börjat ta betalt för handlingar, även när de skickas digitalt. Tidigare kunde journalister stoppa in ett USB-minne i en dator i receptionen och få materialet digitalt.

Nu går inte det längre. I stället måste journalister ibland stå i en reception och fotografera dokument från en datorskärm med mobiltelefonen.

Det kan handla om hundratals dokument. Så var fallet när tidningen 2023 skulle granska regionens utgifter för resor. Då blev kostnaden för att göra granskningen och ta del av dessa handlingar hög.

”Regionen ville ha 76 000 kronor för att skicka oss kopior på fakturor som rörde resorna.”

Tina Enström säger att de höga kostnaderna för att ta del av offentligt material drabbar journalister, men också allmänheten.

En vanlig medborgare låter nog, enligt henne, bli att begära ut handlingar om det blir för dyrt. Offentlighetsprincipen försvagas.

Tina Enström upplever också att politiker och tjänstemän oftare vägrar ställa upp på muntliga intervjuer. De skickar i stället intetsägande mejl svar. Efter publicering kan samma personer hävda att reportern missförstått eller utelämnat delar, trots att de erbjudits intervju, fått frågor och ibland fått läsa delar av artikeln.

I dag finns en grundlagsskyddad rätt att ta del av handlingar på plats och att få papperskopior, men ingen generell rätt att få handlingar digitalt. Det gör att myndigheter i praktiken kan försvåra granskning genom att vägra digitalt utlämnande och hänvisa till papperskopior, postgång och avgifter.

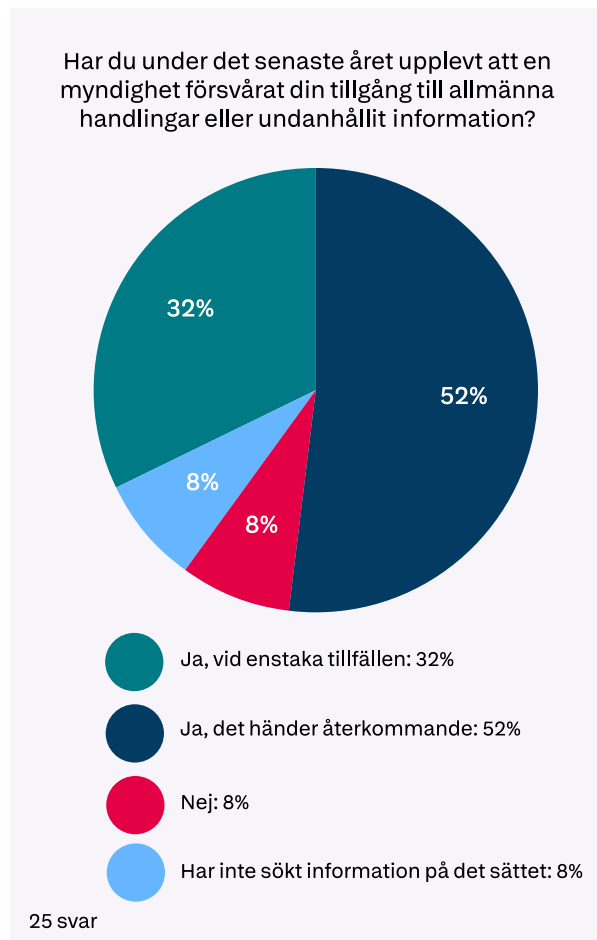
Journalistförbundet har drivit linjen att offentlighetsprincipen måste bli digital och Tidningsutgivarna (TU) anser att höga eller godtyckliga avgifter (”saltade notor”) försvårar insynen och granskning av myndigheter.

Tina Enström, reporter och grävchef på Östgöta Correspondenten. Foto: Albin Winther

FÖRSVÅRAT FÖR GRANSKNINGAR

I vår enkät svarar 13 av 25 att det återkommande har hänt att en myndighet, det senaste året, försvårat tillgången till information. Åtta svarar att det skett vid enstaka tillfällen det senaste året. Två uppger att de inte sökt information på det sättet och endast två personer svarar att de inte varit med om det.

De senaste åren har Reportrar utan gränser och flera andra larmat om ett alltmer slutet Sverige och att det har blivit allt svårare för medier att få ut information.

”Man kanske är ute på några kommunala presskonferenser och sen så kommer det någon kommunikatör och säger att de gärna vill läsa texten innan publicering. Citaten ska man skicka till dem så de får läsa, enligt reglerna. Men då vill de omformulera och tar tid på sig innan de svarar. Att man inte kan publicera direkt. Det är väl ett litet hinder, kanske.” Andreas Johansson-Lindhe, journalist, Katrineholms-Kuriren. Yttrandefrihetsexperten Nils Funke är en av dem som reagerat på utvecklingen och varnat för att offentlighets-

principen i praktiken vittrar, även om den formellt står kvar i grundlagen. Hans poäng är att offentlighetsprincipen ska vara vid, lättillgänglig och praktiskt användbar.

I intervjuerna vi gjorde tar flera journalister även upp att politiker i dag alltmer duckar sitt ansvar och inte vill ställa upp på svåra intervjuer. Yttrandefrihetsexperten Nils Funke har också tagit upp detta.

I februari 2025 kommenterade han ett fall i samband med SVT Västernorrlands granskning av Kramfors kommuns kritiserade padelsatsning. Kommundirektören vägrade då svara på mediernas frågor eftersom han inte gillade [SVT:s vinkling](#). Nils Funke framhöll då att politiker och tjänstemän visserligen inte har någon formell skyldighet att medverka i intervjuer, men att det i en demokrati är ett [anständighetskrav](#). Han varnade för att ett sådant agerande från höga tjänstemän kan bidra till en tystnadskultur och undergräva förtroendet för myndigheten. Medierna företräder i dessa situationer allmänheten: när journalister ställer frågor är det i praktiken medborgarna som begär svar.

Under våra intervjuer ställde vi följande fråga till deltagarna i undersökning: ”Om du fick välja fritt, vad skulle du vilja att våra folkvalda politiker skulle prioritera för att förstärka journalistikens villkor i dag?”

Det mest återkommande svaret var att värna offentlighetsprincipen. En reporter i södra Sverige beskriver utvecklingen som ett sluttande plan. De inskränkningar som görs måste ske ”våldigt, väldigt försiktigt”. Enligt reportern är det inte realistiskt att tro att vi i Sverige i närtid kommer att kunna backa tillbaka och öka öppenheten och stärka offentlighetsprincipen igen. En annan reporter uttryckte det så här: *”Det finns ju tongångar i politiken i dag som lutar åt andra hållet. Det finns ett visst stråk av Trumpism i jargongen även i Sverige. Att de som bedrivit misshaglig journalistik borde sparkas. Man får inte granska fel saker, helt enkelt.”*

Den reportern ville se en ”rehabilitering av offentlighetsprincipen”. Att det ska göras tydligt för myndigheter och tjänstemän att de existerar för att hjälpa medborgare, inte för sin egen skull. *”I dag tycker jag tyvärr att man ibland uppfattar oss som en fiende och ett irritationsmoment då vi begär ut material.”*

DESINFORMATION OCH POLITISKT TRYCK OROAR

I vår undersökning framträder en oro för att själva informationsmiljön håller på att bli svårare att arbeta i. När journalisterna ombeds rangordna de största hoten mot pressfriheten hamnar två faktorer tydligt högst: spridning av desinformation och propaganda samt politisk påverkan, lagstiftning och hot om stämningar.

Av de 25 svarande anger 10 personer desinformation och propaganda som det allvarligaste hotet. Totalt placerar 14 personer detta hot bland de två högst rankade alternativen. Lika många, 14 personer, placerar politisk påverkan, lagstiftning och hot om stämningar bland de två största hoten, varav 7 anger det som det allvarligaste.

Hot och våld mot journalister rankas också högt, men något lägre än de två ovanstående kategorierna. 5 personer anger hot och våld som det största hotet, och 10 placerar det bland de två högst rankade alternativen.

IT-företagens ökade kontroll över innehållsdistribution och själv censur bland journalister är däremot mindre framträdande i svaren. En person anger teknikföretagens kontroll som det största hotet, och en person pekar ut själv censur som det främsta hotet.

Nya lagar och brister i hur kommuner och regioner hanterar offentlighetsprincipen är ett stort problem, likväl som spridning av desinformation och propaganda, uppger de journalister vi tillfrågat. Det gör hotbilden svårare att hantera. En hotfull kommentar kan polisanmälas. Ett stämningshot kan bemötas juridiskt. Men när falska uppgifter sprids snabbt, politiker misstänkliggör medier, plattformar styr synligheten och lagstiftning steg för steg begränsar insynen, påverkas journalistikens villkor på ett mer grundläggande sätt.

Vi gjorde en grafik för att visa hur de svarande journalisterna sammanlagt värderar olika hot mot pressfriheten. För att göra svaren mer överskådliga har varje rangordning omvandlats till en poäng: det hot som rankades som nummer 1 fick 5 poäng, nummer 2 fick 4 poäng, nummer 3 fick 3 poäng, nummer 4 fick 2 poäng och nummer 5 fick 1 poäng. Därefter har poängen summerats för varje kategori. Ju högre totalpoäng, desto tyngre väger hotet i det samlade materialet.

EKONOMINS HOT MOT PRESSFRIHETEN

När Reportrar utan gränser presenterade sitt globala pressfrihetsindex förra året, 2025, låg fokus på mediernas ekonomi. Den annonsbaserade affärsmodellen har mer eller mindre kollapsat då företag i stor utsträckning gör reklam på sociala medieplattformar.

I 160 av 180 länder uppnådde medier finansiell stabilitet ”med svårighet” eller ”inte alls”, konstaterade Reportrar utan gränser förra året. Det här har inneburit att flera medier har tvingats stänga på grund av ekonomiska problem. Begrepp som tidningsdöd och nyhetsöken hörs allt oftare. Journalistiken har inte längre råd att finnas där makten utövas.

Jämfört med många andra länder står dock Sverige starkt. I Reportrar utan gränser pressfrihetsindex 2026 ligger Sverige på plats 5 av 180 länder totalt. I den ekonomiska indikatorn ligger Sverige på plats 3 av 180.

Det är positivt. Men Sverige är inte immunt. Sedan 2008 har annonsintäkterna för svenska medier rasat med över 70 procent och globala techjättar har tagit över marknaden. De senaste åren har flera svenska mediehus och public service tvingats genomföra stora besparingar. Medier har lagts ned och journalister sagts upp.

Lokalredaktionerna har blivit färre. I dag finns det 449 redaktioner i 218 av Sveriges 290 kommuner, enligt Institutet för mediestudiers kommundatabas. Det innebär att det finns 72 kommuner där det inte finns någon redaktion alls. 2015, då mätningarna av antalet redaktioner inleddes, var den siffran 58.

Trots detta stålbad beskrivs det ekonomiska läget för svenska medier 2026 som oväntat välmående i en slimmad bransch. Bonnier News, som dominerar lokalpressen i Sverige, redovisade 2025 sin högsta vinst hittills, 1 080 miljoner kronor.

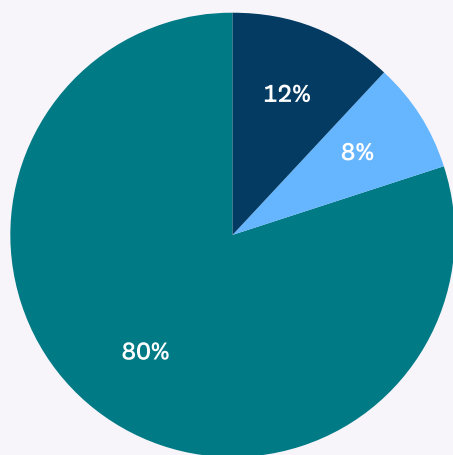
Förklaringen till de positiva siffrorna för lokala medier handlar till stor del om att många svenskar betalar för digitala prenumerationer samt det statliga mediestödet.

Mediebranschen har även mött utmaningarna med satsningar på ny teknik och sammanslagningar. Det har lett till en stark ägarkoncentration.

Fem dagspresskoncerner står för två tredjedelar av landets tidningsredaktioner: Bonnier News Local, Gota Media, NTM, Erna (NWT), Stampen. Utöver det har public service-bolagen SVT och SR expanderat.

Det innebär att ekonomins hot mot pressfriheten i Sverige ser annorlunda ut än i många andra länder. Lokaltidningsjournalisterna i vår undersökning uppger att publiceringar inte stoppas av ekonomiska skäl.

Har ekonomin påverkat dina möjligheter att bedriva oberoende journalistik negativt?

25 svar

Av de 25 vi frågade uppgav 20 att det ekonomiska läget inte haft någon stor negativ påverkan. Två personer svarade ”inte särskilt” och två personer såg en viss påverkan, ingen av de vi frågade svarade ”Ja, i stor grad.”.

En möjlig förklaring till att en så stor andel uppger att det ekonomiska läget inte haft en sådan stor påverkan är att en svagare annonsmarknad hanterats. Svenskar har, enligt Reuters Institute, i stor omfattning ersatt papperstidningen med digitala prenumerationer. Sammanslagningar och stordrift gör också att mer material samproduceras och delas mellan titlar. I kommuner där redaktioner försvunnit blir bevakningen ofta tunnare, säger en journalist i vår undersökning. Det blir mer blåljus, mindre politik och färre reportrar med egna lokala kontaktnät. I det tomrummet skapas möjligheter för AI-genererade sajter etablera sig. Hemsidor som skördar lokal information, paketerar den men saknar kontaktnät och inte tar publicistiskt ansvar. Det riskerar att urholka den lokala journalistiken.

AI STÖPER OM JOURNALISTIKEN

”Jag använder AI och är alltid beredd att testa ny teknik som får mig att framstå som smartare...Det är ett jättebra verktyg, men jag ser också en jävla massa faror. Palantir (AI-bolag som säljer bland annat militära tjänster för övervakning, red. anmärkning) och techbolag parat med rasism. Det kan bli en läskig kombination.” – Journalist på en redaktion i södra Sverige.

På en mindre redaktion funderar en annan reporter över hur AI-system kommer att påverka trovärdigheten för journalistiken. *”Det kommer att bli svårt att veta om materialet vi får är äkta eller falskt. Det kan påverka vår trovärdighet då allting kan ifrågasättas. Det känns jävlig svajigt framöver.”*

Helsingborgs Dagblad (HD) satsade tidigt på att använda AI i sitt arbete. Nu har tidningen två AI-redaktörer och chefredaktören Marcus Ekdahl säger att verktygen gjort det möjligt att göra granskningar och presentationer som annars inte varit möjliga. Tidningen har även tagit fram en kommun-bot som går igenom protokollen från elva kommuner och även fångar upp andra nyheter, i realtid, därifrån.

Samtidigt har AI-verktygen lett till andra konsekvenser. Det tar mer av hans tid att hantera det som granskas eller de som vill att tidningen ska skriva om något. Det trycket har, enligt honom, ökat otroligt mycket.

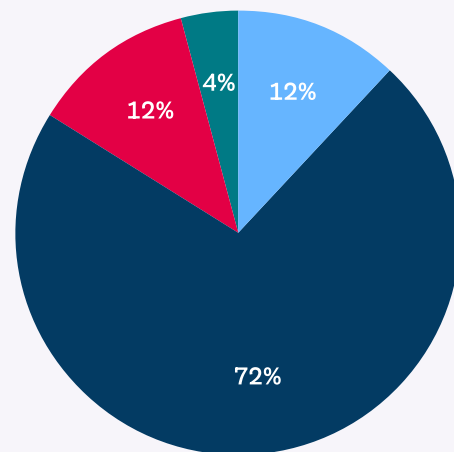
Marcus Ekdahl berättar att det ibland bara kan gå några minuter efter att han har lagt på luren tills han får ett mejl med hänvisningar till lagparagrafer och formuleringar som skulle kunna ha författats av en toppjurist.

Flera av de journalister vi pratar med ser fördelarna med att använda AI för att gå igenom stora material. Men samma personer ser även problem med tilliten och en fara i att det numera är så lätt att sprida falska artiklar och inslag.

Många av reporterna betonar att om journalistiken ska behålla sin relevans så är det viktigt att möta läsarna, rent fysiskt.

Ett möte som beskrivs i till exempel ett reportage är inget som en AI kan göra. Den nya tekniken har också inneburit ett nytt sätt att hålla kontakt med läsarna. Tidigare så pratade reportern med sina källor via telefon eller så träffades man. I dag finns en mängd olika plattformar att kommunicera via. Samtidigt så är det svårt att veta hur trygg kommunikationen är. Vi ställde därför följande fråga:

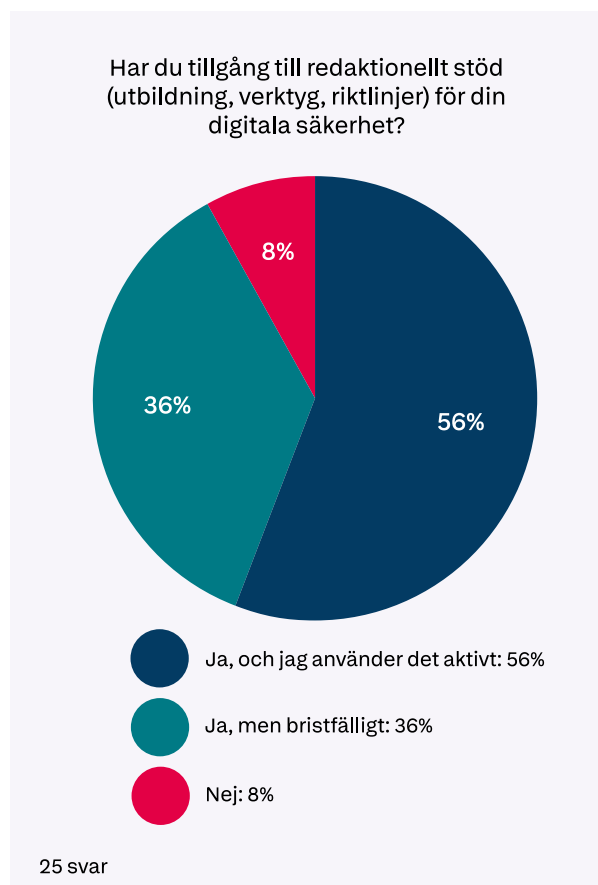
Hur trygg känner du dig i din digitala kommunikation med källor?

25 svar

Av 25 svarande uppgav 3 att de kände sig mycket trygga i sin digitala kommunikation och 18 personer kände sig ganska trygga. Tre uppgav att de var ganska otrygga och en person hade inte tänkt på det.

Vi frågade även journalisterna om de ansåg att de fått hjälp med att arbeta med digitala verktyg.

På denna fråga svarade 14 av 25 att de fått hjälp och använder stödet aktivt. Nio svarade att de fått bristfälligt stöd och två att de inte fått något stöd alls.

Våra intervjuer tyder på att svenska lokaltidningsjournalister har en kluven bild till ny teknik. Många inser att AI-verktyg kan frigöra tid, hitta mönster i stora material och stärka lokal granskning. Men samma teknik kan också användas för att pressa redaktioner, fabricera underlag, sprida falska nyheter och bygga hela AI-genererade sajter utan egen journalistik. Det gör journalistens kärnuppdrag viktigare: att vara på plats, kontrollera uppgifter, skydda källor och stå för ansvarig publicering. När informationsflödet blir snabbare, billigare och lättare att manipulera blir trovärdig journalistik en alltmer avgörande demokratisk infrastruktur.

”Vi lever i en datadriven verklighet som styrs av ett datainformerat arbetssätt...När jag började för länge sedan så fanns ju inte det här. Möjligheten att mäta läsarnas respons...Nu är ju det den nya oljan, på något sätt. Tillgången till data. Och där finns det ju möjlighet att via den påverka journalister att skriva åtminstone om vissa ämnesområden”

– Fotograf och reporter i Mellansverige

I KÖNADE TRAKASSERIER I

Kvinnliga journalister angrips inte bara för sin journalistik, utan också för vilka de är och hur de syns. Vårt material är för litet för säkra slutsatser om könsskillnader. Men ett mönster återkommer: kvinnliga journalister beskriver en mer personlig utsatthet, där kritik mot journalistiken blandas med sexism och föreställningar om hur en kvinna bör vara.

MALIN JOHANSSON: "SÅ HÄR MYCKET PLATS SKA INTE EN KVINNA TA"

Foto: Joakim Serrander

Malin Johansson på Eskilstuna-Kuriren beskriver hur hatet kom i gång på allvar när hon började skriva krönikor. Det var för ungefär tre år sedan. Hon tyckte att tidningen behövde "en ung tjej som sticker ut lite". Texterna handlade ofta om sådant som dejting, killars Tinderprofiler och relationer. Hon säger själv att det var ganska enkla grejer. Men det som var tänkt som vassa, personliga krönikor blev snabbt något större.

"Allt jag skrev var ju sant, men det vässades till sin spets. Jag märkte att det blev jättligt läst och att folk blev upprörda på nåt sätt."

Enligt henne så är det mest män som skriver kommentarer om "hur ful jag är och hur äcklig jag är". Men även kvinnor reagerar. "Så här ska inte en kvinna vara." Det mest obehagliga exemplet inträffade inte i mejlkorgen eller på sociala medier, utan i verkligheten. Malin Johansson berättar att hon var på gymmet, i omklädningsrummet, när en kvinna kom fram till henne. Hon berättar att kvinnan lägger en hand på henne.

Kvinnan markerade att hon kände igen Malin och att hon inte tyckte att hon borde ta så mycket plats. "Jag tycker att du inte borde ta så mycket plats. Det ska inte kvinnor göra. Jag förstår inte hur du kan få jobba kvar där."

Malin Johansson säger att hon kan hantera mejl, sms och kommentarer på sociala medier. Men när det skedde i omklädningsrummet reagerade hon mycket starkare. "Där blev jag ju svinobekvämd. Jag kan ta det när det kommer mejl och sms och i sociala medier. Men just när det blev så där i verkligheten, fysiskt, så har jag nog aldrig blivit så obekvämd i hela mitt liv faktiskt."

Ett annat tydligt mönster blev synligt när hon jämförde sig med en manlig kollega. I ett samarbete med VLT träffade hon en manlig skribent som skrev om ungefär samma saker som hon, fast ur motsatt perspektiv: att tjejer är svåra, relationer, dejting, könsroller. De hade liknande tonalitet. De jämförde sina inkorgar. Han hade inte fått ett enda hatmejl. Det han kunde få enligt Malin Johansson var stavningspåpekanden eller flirtiga kommentarer från äldre kvinnor.

Hennes egen inkorg såg helt annorlunda ut. I hennes var det "sjukt mycket hat om mitt utseende och hur jag ser ut". Det blev, för henne, ett kvitto på att det här handlar om så mycket mer.

Hon berättar också om mejlstormar som verkar komma i vågor. Ibland har hon känslan av att en text har delats i något forum och att flera personer sedan går samman för att skriva till henne. I ett fall hade hon skrivit om en tråd på X där en man frågade andra män vilken deras favoritsladd var.

Hon drev med det och skrev något om att män är enkla, att de nöjer sig med *"bra jäkla sladdar och en bärs"*. För henne var det en skitgrej. Men reaktionerna blev massiva. *"Det bara kom så jävla mycket mejl. Från killar som var upprörda och kränkta. "Vi är så mycket mer än bara sladdälskare." Det är en sån larvig grej. Men antalet mejl var helt stört. Det bara rasade in."*

Det grövsta hon fått ta emot i den typen av sammanhang handlar både om självmordsuppmärksamhet som *"du borde skjuta dig själv"* och grova könade påhopp. Hon berättar att någon i ett kommentarsfält skrev att hon var en *"bitterfitta"*, att hon trodde att hon var något och borde skämmas.

Trakasserierna har fått konsekvenser. Malin säger att tanken på att sluta i yrket har slagit henne. I början läste hon alla kommentarer. Det slutade hon snabbt med. *"Jag mådde så jävla dåligt av det. Nu läser jag inget."* När intervjun görs säger hon att hon inte skrivit en krönika på ungefär ett halvår och att hon inte längre orkar få sådana mejl. Det kanske viktigaste är att hon själv beskriver hur hatet har förändrat hennes journalistik. Inte så att hon har slutat helt. Men hon har dämpat sig, skriver mildare och tar inte i lika mycket längre.

Det visar hur trakasserier kan få effekt utan att någon formellt stoppar en publicering. Det räcker att priset för att skriva blir tillräckligt högt.

Samtidigt beskriver Malin Johansson också motståndskraft. Hon säger att hon gillar när andra vågar sticka ut och att hon själv har känt att det behövs. Inom Eskilstuna-Kuriren och NTM-koncernen är det, enligt henne, i nuläget få kvinnor som skriver på samma sätt som hon gjort. Därför har det funnits en poäng i att fortsätta. *"Att visa att man kan ta plats. Och att det kanske gör att fler vågar."*

Den allvarligaste händelsen hon beskriver gäller NMR. Efter en publicering om en hemlig nazistfestival fick hon mycket mejl. Hon säger att hon skrev artikeln tillsammans med en manlig kollega. Han fick ingenting. Hon fick ett mejl från NMR efter tre minuter och med hot om att lägga ut hennes personuppgifter. Hon upplevde att arbetsgivaren agerade bra. Chefer satte sina namn under artiklar som gjordes och hon fick personlarm direkt.

Malin Johanssons berättelse visar den könade dimensionen i hot och trakasserier mot journalister. Efter publiceringar får hon kommentarer om sitt utseende.

FORSKNINGEN: KVINNLIGA JOURNALISTER ANGRIPS OFTARE SOM KVINNOR

En svensk kunskapsöversikt från Mediemyndigheten pekar i samma riktning. Den sammanfattar forskning som visar att kvinnliga journalister oftare utsätts för sexistiska, könsbaserade och misogyn angrepp. Medan män oftare angrips för profession, ideologi eller sakfrågor riktas trakasserier mot kvinnor ofta mot kropp, utseende, sexualitet och kompetens. Sådana angrepp kan eskalera till våldtäkts- och dödshot, oönskade bilder eller doxning (som innebär att samla in och offentligt publicera känslig information).

Det är uppenbart att kvinnors synlighet i offentligheten fortfarande provocerar. När journalistik kombineras med kön, åsikter, sociala medier och hög igenkänning blir kvinnliga journalister en särskild måltavla, uppger forskaren Oscar Björkenfeldt i Institutet för Mediestudiers rapport *Virala hot mot demokratin* – så kan journalistiken stå emot. Han skriver där om hur normaliserat förakt och upprepade påhopp kan fungera som ett socialt tryck som stegvis förändrar vem som vågar ta plats och till vilket pris.

Reportrar utan gränser har också visat hur deepfakes blivit ett växande hot mot journalister, framför allt kvinnliga journalister. Mellan december 2023 och december 2025 dokumenterade internationella Reportrar utan gränser 100 fall i 27 länder där journalisters röster, ansikten eller identiteter kapats i manipulerade ljud- och videoklipp. Materialet har använts för bedrägerier, förtal, politisk desinformation och hot mot journalisters säkerhet. Kvinnor utgjorde 74 procent av fallen. I flera fall har pornografiska deepfakes använts för att förödmjuka, skrämja och tysta journalister.

FLER EXEMPEL I INTERVJUerna

En kvinnlig journalist beskriver hur en granskning av en kommunal chef ledde till trakasserier i sociala medier. Hon säger att någon föreslog att man borde lägga ut bild på journalisten, alltså henne. En högerradikal tidning ringde också upp henne, satte ihop en vinklad artikel och publicerade en bild från hennes Facebook. Hon anmälde inte till polis, men berättade för arbetsgivaren.

En opinionsjournalist beskriver sociala medier-trakasserier som en del av arbetsvardagen. Hon säger att det inte handlade om hot, utan snarare om "ett utstuderat sätt att påpeka hur korkad man är". Hon bedömer samtidigt det rättsliga skyddet som otillräckligt "för de som utsätts för det".

En reporter i norra Sverige uppger att hon själv inte utsatts för hot eller trakasserier under det senaste året. Däremot beskriver hon hur andra på redaktionen tidigare varit mer utsatta, särskilt den politiska redaktören och en tidigare ledarskribent. Hon berättar att det tidigare fanns en hotbild mot redaktionen från ett radikalt högerparti och säger: "de kom väl liksom bara och stormade in på redaktionen."

Den händelsen inträffade för flera år sedan, men spåren sitter kvar som en kollektiv erfarenhet. Något som alla på lokalredaktionen bär med sig än i dag.

JOURNALISTERNAS SYN PÅ FRAMTIDEN

Lag och formella rättigheter sätter ramar för pressfriheten. Det är både på gott och ont. Lagar begränsar, men ger även rätt att begära ut allmänna handlingar och liknande. Samtidigt säger de juridiska ramarna bara en del av journalisters möjligheter att arbeta. Relationen till myndigheter, läsare och arbetsklimatet på tidningen har också en stor betydelse.

I undersökningen framträder en tydlig oro. De svarande journalisterna beskriver att de uppfattar en gradvis försämring av sina villkor. Flera pekar på ett hårdare offentligt klimat och svårare att få ut offentliga handlingar samtidigt som deras trovärdighet oftare ifrågasätts.

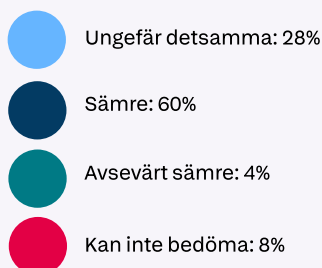
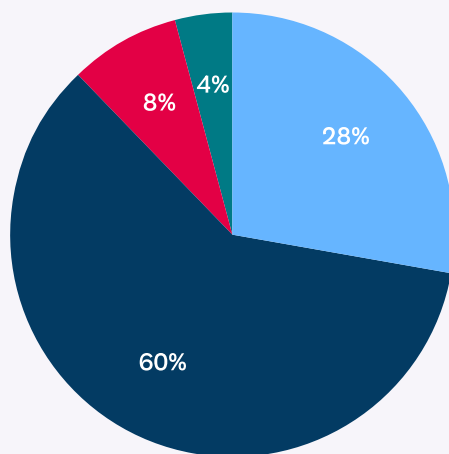
Bilden är dock inte entydigt mörk. När journalisterna bedömer det redaktionella klimatet på den egna arbetsplatsen är svaren mer positiva. Många upplever fortfarande redaktionen som en plats där journalistiken kan bedrivas relativt fritt. Oron riktas i högre grad mot omvärlden: politiskt tryck, desinformation, plattformarnas makt, hot och försämrade villkor för insyn.

På frågan hur de bedömer pressfriheten i Sverige i dag, jämfört med för fem år sedan, svarar 16 av 25 journalister att den har blivit sämre eller avsevärt sämre. Det är ett av undersökningens tydligaste uttryck för oro.

Sju svarar att det är ungefär som för fem år sedan och två att det inte kan bedömas. Svaren visar att journalisterna upplever att det praktiska handlingsutrymmet har blivit mer pressat.

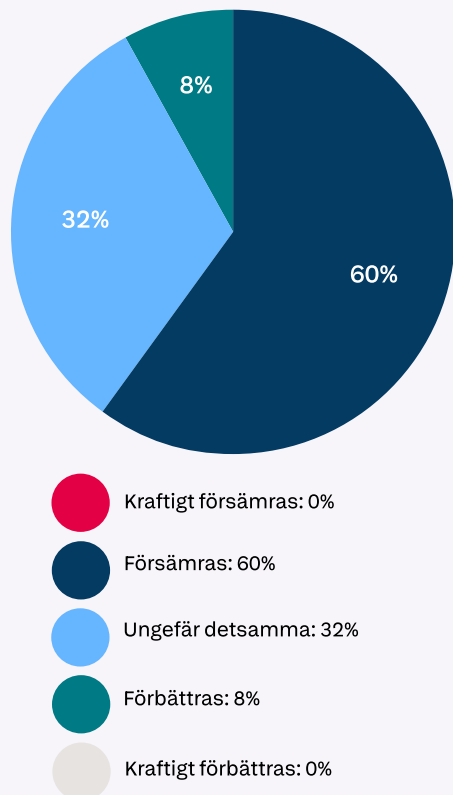
Den försämring som de svarande pekar på verkar framför allt handla om ett hårdare yttre arbetsklimat. I materialet återkommer erfarenheter av hot, trakasserier, juridiska påtryckningar och svårigheter att få ut information från myndigheter och offentliga aktörer.

Hur bedömer du pressfriheten i Sverige, idag jämfört med för fem år sen?

25 svar

Tror du att pressfriheten i Sverige under kommande fem åren kommer att:

25 svar

Framtidsbilden är också pessimistisk. 15 av 25 svarande tror att pressfriheten i Sverige kommer att försämrats under de kommande fem åren. Åtta personer svarar att de tror att den kommer att vara ungefär som i dag och två svarar att de tror att den kommer att förbättras.

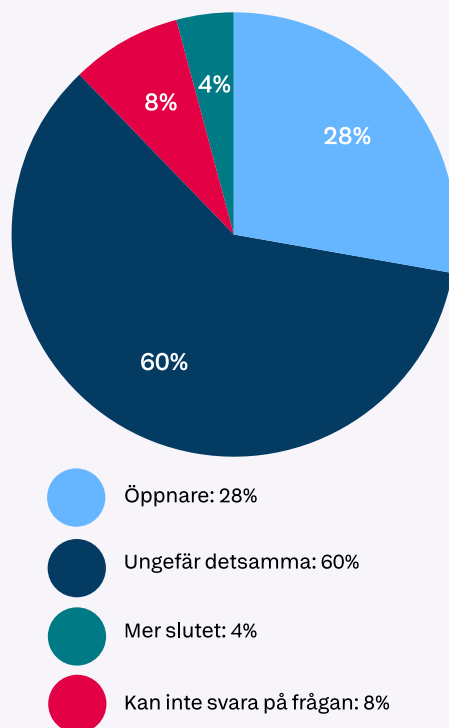
När journalister bedömer framtiden utgår de ifrån sina tidigare erfarenheter med den utvecklingen som de tror sig se växa fram. Oron för framtiden kan därför ses som en varning. Den visar att många journalister inte ser dagens problem som tillfälliga störningar, utan som en utveckling som kan fortsätta. Om den bilden får fäste kan den i sig påverka journalistiken. En reporter som förväntar sig mer hat, mer juridiskt tryck eller mer motstånd från myndigheter kan bli mer försiktig, även utan att kalla det självcensur.

Samtidigt är det viktigt att inte dra för stora växlar på deras bedömning. Undersökningen visar inte att pressfriheten med säkerhet kommer att försämrats. Den visar att en majoritet av de svarande journalisterna upplever en sådan risk.

Samtidigt visar våra tidigare frågor också att många upplever att det redaktionella klimatet som gott och att det fortfarande finns möjligheter att göra god journalistik. Sju av 25 svarar att de anser att klimatet på redaktionen blivit öppnare i dag än för fem år sedan. En majoritet – 15 personer – svarar att det är ungefär som för fem år sedan. Svaren om framtiden pekar mot en pressfrihet som upplevs vara under ökat tryck. Den egna redaktionella miljön framstår i många fall som relativt stabil. Det är snarare det omgivande systemet som upplevs ha blivit mer osäkert. Myndigheter, politiska aktörer, plattformar, rättsliga hot, desinformation och ett hårdare samtalsklimat.

Oron inför framtiden är viktig att lyssna på. Om journalister upplever att pressfriheten försämrats och samtidigt tror att utvecklingen fortsätter i samma riktning kan det påverka både arbetsmiljön och journalistikens innehåll. Risker är inte bara att enskilda publiceringar stoppas. Risker är att journalistiken gradvis blir mer försiktig, mer resurskrävande och mer sårbar för aktörer som vill undvika granskning.

Hur bedömer du det redaktionella klimatet i dag, jämfört med för fem år sedan?

25 svar

VAD BEHÖVER NÄSTA REGERING GÖRA?

Sverige har starka grundlagar, starka redaktioner och journalister som vill fortsätta granska. Ändå visar rapporten att pressfriheten också prövas i det dagliga arbetet. När handlingar begärs ut, när politiker får kritiska frågor och när reportrar utsetts för drev.

Många talar om sitt jobb som roligt och viktigt. Samtidigt är de bekymrade. De märker att det blir allt svårare att få ut material och att vissa politiker talar mer nedsättande om medier och upplever att vissa tjänstemän, som är anställda för att serva medborgarna, medvetet sinkar eller försvårar utlämningar av offentliga handlingar. Hoten och förolämpningarna haglar också på sociala medier.

Att granska makten eller bara rapportera om händelser som väcker starka känslor leder till att budbärarna, journalisterna, får ta emot kraftiga reaktioner. Journalisterna vi intervjuade var oroliga för hur pressfriheten utvecklats i Sverige de senaste åren. En majoritet – 16 av 25 – ansåg att deras möjligheter att jobba hade försämrats de senaste fem åren. En majoritet – 15 av 25 – tror också att pressfriheten i Sverige kommer fortsätta att försämrats de kommande fem åren. De hot som oroar mest är den ökade spridningen av desinformation och propaganda, vilket blir alltmer aktuellt i en tid med stora geopolitiska spänningar. Främmande stater såväl som tech-oligarker satsar stora resurser på att underminera etablerade medier. Flera av journalisterna oroades även över nya lagar som minskar insynen och möjligheten att granska företag och offentlig förvaltning.

Vår rapport visar att medierna har växande utmaningar framför sig, men historien har också lärt oss att det går att hantera. Att demokratin kan stärkas genom politiska förändringar. Det har vi sett i såväl Polen som Ungern. Sverige ligger ofta i toppen i Reportrar utan gränser pressfrihetsindex. I år ligger Sverige på plats fem av 180. Men den här rapporten visar att vi även här dras med stora

problem. Om vi inte ska tappa vår position så måste det till flera åtgärder. Reportrar utan gränser har därför flera rekommendationer till civilsamhället och den regering som tillträder efter valet:

REKOMMENDATIONER

1. FÖRSVARA OFFENTLIGHETSPRINCIPEN I PRAKTIKEN

Offentlighetsprincipen måste fungera också i vardagen. Myndigheter och kommuner ska inte kunna försvåra granskning genom långsam handläggning, omotiverade sekretessbedömningar eller avgifter som gör stora uttag av handlingar orimligt kostsamma. Regeringen bör stärka kunskapen om offentlighetsprincipen i statlig och kommunal förvaltning. Tjänstepersoner och politiker behöver återkommande utbildning om att insyn är en demokratisk rättighet och en central del av deras uppdrag. Folkvalda har också ett särskilt ansvar. Kritik mot medier och journalistik är en självklar del av ett öppet samhälle. Men politiker bör avstå från att misstänkliggöra journalister som grupp eller använda sin position för att driva drev mot enskilda reportrar och redaktioner.

2. STÄRK SVERIGES MOTSTÅNDSKRAFT I INFORMATIONSKRIGET

Sveriges informationsmiljö utsätts för ett växande tryck. Främmande makter och andra aktörer använder desinformation, falska konton och manipulerat innehåll för att skapa misstro och splittring. Generativ AI gör det möjligt att producera sådant material snabbare och i betydligt större skala.

Journalister och medier är återkommande måltavlor. Angreppen riktas ofta mot enskilda reportrar, men konsekvenserna kan bli bredare när förtroendet för oberoende journalistik undergrävs. Sverige bör därför driva på inom EU för större insyn i hur de stora plattformarnas

algoritmer och rekommendationssystem fungerar och för en effektiv tillämpning av Digital Services Act. Manipulerade kampanjer och samordnade påverkansoperationer måste kunna upptäckas och hanteras snabbare. Samtidigt måste åtgärder mot desinformation utformas så att de värnar yttrande- och pressfriheten.

3. SATSA PÅ JOURNALISM TRUST INITIATIVE, JTI

Svenska medier bör uppmuntras att ansluta sig till Journalism Trust Initiative (JTI), som utvecklats av Reportrar utan gränser. Det är en internationell standard, ISO-märkning, för medier. För att få denna certifiering måste medier offentligt visa hur de jobbar för att ta sitt publicistiska ansvar, hur de säkrar sitt oberoende och hur finansieringen går till. I ett informationslandskap där propaganda och AI-genererat innehåll sprids snabbt är det viktigt att veta vilka som står bakom publikationerna.

4. STÄRK MEDIESTÖDET MED FOKUS PÅ LOKAL JOURNALISTIK

Mediestödet bör höjas. Det bör premiera redaktionell närvaro, publicistiskt ansvar, transparens och egen journalistik. I en tid när lokala redaktioner blir färre och AI-genererade sajter kan imitera lokal nyhetsförmedling behövs ett stöd som tydligt gynnar riktig journalistik: reportrar på plats, ansvarig utgivning och granskning av makt.

5. ÖKA SATSNINGARNA PÅ PUBLIC SERVICE

Public service är en central del av Sveriges demokratiska infrastruktur. SVT, Sveriges Radio och UR når människor i hela landet, bidrar med lokal och regional bevakning och fungerar som en informationskälla vid kriser. När kommersiella lokalmedier pressas ekonomiskt blir public service ett viktigt komplement. Public service ska granskas, men inte försvagas genom politiserade angrepp.

Kontakta oss

Post- och besöksadress
Reportrar utan gränser
A house Börshuset
Slakthusplan 3
121 62 Johanneshov

Telefon kansli: 0723 08 05 23
Talesperson: 0703 19 69 05
E-post: reportrarutangranser@rsf.org

Våra kanaler

reportrarutangranser.se
Facebook och Insta: [rsfsverige](#)
Linkedin: RSF Sverige
Bluesky: [reportrarutangranser](#)

Postgiro: 900 449-0
Bankgiro: 5567 38 18
Swish: 123 900 44 90